

Cittoo

Kabajamoo Maatii ykn Guddiftuu,

Waraqaan dhugaa kun isiniif kennamaa jira:

- Sababni isaas isin ykn mucaan keessan dhukkuba cittoo tiif saaxilamtanittu ta'uu danda'a.
- Dhimma odeeffannoo qofaaf.

Odeeffannoo Waliigalaa Kan Waa'ee Dhukkuba Cittoo

Dhukkubni Cittoo maali?

- Cittoon weerara ilbiisota xixiqqoo, mitaayis jedhaman, kanneen gogaa nama tokkoo keessa seenanidha.
- Mitaayisii dhalaan gogaa jala qotuudhaan, bakka hanqaaquu itti kaa'anitti da'oo "boolla" jedhaman uumu.
- Miitaayisiin kun haala namni baay'atu keessatti yeroo wal tuqinsii gogaa namoota gidduutti uumamu, keessattu mana barnootaa fi dhaabbilee kunuunsa daa'immanii keessatti saffisaan babal'achuu danda'u.
- Miitaayisiin, gogaa namaa irraa fagaatee, naannoo keessa guyyaa 2 ykn 3 qofa jiraachuu danda'a.

Cittoo dhaan eenyuutu qabamuu danda'a?

- Namni kamiyyuu dhukkuba cittootiin qabamuu danda'u. Addunyaa irratti kan barame yoo ta'u, namoota sanyii fi gita hawaasaa hundumaa kan miidhudha.
- Gareen tokko-tokko baay'ee dhukkubsachuu ykn rakkoo fayyaa qabaachuuf carraa guddaa qabu, namoota kanneen akka:
 - sirni ittisa qaamaa isaanii laafaa ta'e.
 - umurii isaanii waggaa 65 ol ta'e.
 - haalawwan akka isaan itti hin dhaga'amne dhorkan waliin (miidhaa lafee dugdaa, laamsha'uu fi kkf) sababni isaas adda baasuuf yeroo dheeraa fudhachuu waan danda'uuf.

Mallattooleen dhukkuba kanaa maali?

- Hooqiinsa cimaa kan:
 - yeroo mitaayisi gogaa jala qotanitti uumamu.
 - michii mitaayisi irra dhufuun walqabateedha.
 - halkan hammachuu danda'a.
 - yeroo baay'ee erga wal'aanamani booda torban hedduudhaaf turu.
- Dhiitoo diimaa finnisaa ykn bishaan dhangala'aa fakkaachuu danda'u qabu.
- Dhiitoo kun yeroo baay'ee gogaa quba, quba miila, harka, jilba, ciqilee, sarara mudhii, qoma, naannoo qaama saalaa, garaa fi ta'aa gadii gidduu jiru keessatti argama.
- Daa'imman waggaa 2 gadii carraan dhiitoo fi weerara kana mataa, qoonqoo, barruu harkaa fi miila irratti qabachuu danda'u.

- Hoqsisuun barruu gogaa irratti madaa dabalataa fiduu ykn dhukkuba kanaan qabamuu ykn haalawwan biroo kan akka impeetigoo fiduu danda'a.

Akkamitti tatamsa'a?

- Miitaayisiin kun nama tokko irraa gara nama biraatti tamsa'uu danda'a. Hin balali'an, hin utaan.
- Namni tokko dhukkuba iskaabisiin qabamuuf gogaan isaa nama dhukkuba citto qabu tuquu fi mitaayisiin akka isatti darban gochuu qaba.
- Meeshaalee manaa waliigalaa kanneen akka uffata, fookaa, fi siree waliif qooduun babal'achuu danda'a.

Mucaa Koo Dhukkuba Citto Qabachuu Akkamittan Beeka?

Ogeessi eegumsa fayyaa akkaataa idileetti dhukkuba citto adda baasuu kan danda'u, dhangala'aa sana fudhachuudhaan, sana booda ilaaluu danda'a.

Yoo gaaffii dabalataa qabattan ykn daa'imni keessan dhukkuba citto qabaachuu mala jettanii yaaddoftan, ogeessa fayyaa keessan qunnama. Waraqaan kun odeeffannoo waliigalaa qofa kenna.

Yoo Mucaan Koo Dhukkuba Citto Qabaate hoo?

Yoo daa'imni keessan dhukkuba citto qabaate hatattamaan ogeessa kunuunsa daa'ima keessanii ykn mana barumsaa duraa beeksisaa.

Akkamitti yaalama?

- Namoonni dhukkuba citto qaban ogeessa fayyaatiin ilaalamuu qabu. Ogeessi fayyaa looshinii ajajuu fi dhukkuba citto yaaluuf akkaataa itti fayyadama isaa irratti qajeelfama ni kenna.

Akkamittan dhukkubni citto akka hin babal'anne gargaaruu danda'a?

- Namni dhukkuba citto qabu dafee ogeessa fayyaa argee wal'aansa yoo jalqabe, carraan dhukkubni kun namoota birootti babal'achuu isaa in xiqqaata.
- Guyyoota 3 osoo wal'aansa hin jalqabin dura wantoonni gogaa nama dhukkuba iskaabisii qabuu tuquu danda'an qulqullaa'uu qabu.
 - Ansoolaa, boraatii fi uffata gogaa tuqe bishaan ho'aa (130°F [54.4°C]) w fayyadamuun dhiqadhuudhaan bakka ho'aa ta'etti gogsa.
 - Meeshaaleen maashinii miiccaa keessatti qulqullaa'uu hin dandeenye, mitaayisiin guyyaa 2 hanga 3 ol nama irraa fagaatanii jiraachuu waan hin dandeenyeef guyyaa 4'f boorsaa pilaastikii cimsee cufame keessatti kuufamuu qabu.

Daa'imni Koo Kunuunsa Daa'ima Irraa Mana Turuu Ni Barbaachisaa?

Eeyyee. Daa'imman dhukkuba iskaabisii qaban kunuunsa daa'immanii irraa mana turuu qabu. Wal'aansa isaanii erga xumuranii booda gara kunuunsa daa'immanitti deebi'uu danda'u.

Maaloo imaammata dhukkubaa sagantaa kunuunsa daa'ima keessanii hordofaa.

Wabiiwwan

American Academy of Pediatrics

- Managing Infectious Diseases in Child Care and Schools, 6th Edition. Page 171-172

Centers for Disease Control & Prevention

- Parasites – Scabies. https://www.cdc.gov/parasites/scabies/gen_info/faqs.html